

Signalering van rekenproblemen in het voortgezet onderwijs is teamwork

Door: Mieke van Groenestijn

Daar zitten ze dan..... je nieuwe groep leerlingen in klas 1 van het voortgezet onderwijs. Als rekendocent word je verondersteld rekenonderwijs te geven, afgestemd op hun mogelijkheden, maar ze moeten wel allemaal minimaal 2F halen. Hoe kom je er nu achter wat ze kunnen?

Na enkele weken zie je al welke leerlingen goed kunnen rekenen en welke er meer moeite mee hebben. Maar hoe weet je nou of deze leerlingen problemen hebben of dat ze het wel kunnen maar de leerstof nog niet goed beheersen? In ieder geval is duidelijk dat deze leerlingen meer instructie nodig hebben. Maar wat? En hoe? Gewoon de methode doorwerken of moet er iets anders gebeuren?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden is een systematische aanpak noodzakelijk, anders blijft het zoeken en experimenteren. Voor de herfstvakantie moet duidelijk zijn welke leerlingen goed kunnen rekenen, welke leerlingen nog veel instructie nodig hebben en welke leerlingen in aanmerking voor extra ondersteuning. Hoe eerder het rekenonderwijs in het nieuwe schooljaar goed op de rails staat en eventuele extra begeleiding voor individuele leerlingen geregeld is, hoe beter.

Voorinformatie

Het signaleren van rekenproblemen in het vo begint al in het basisonderwijs. De leerlingen hebben al acht jaar onderwijs gehad als zij instromen in het vo. Daar is al bekend welke leerlingen goede of minder goede rekenaars zijn.

Dit vraagt om een goede samenwerking tussen de vo-school en de toeleverende basisscholen. Signaleren in het voortgezet onderwijs kan al starten met het inventariseren van inhoudelijke informatie vanuit het basisonderwijs voordat het nieuwe schooljaar begint. De koppeling van digitale leerlingdossiers is een begin en wordt inmiddels al in veel praktijksituaties toegepast, maar daarmee heeft de rekendocent nog geen overzicht van zijn leerlingen in de klas.

Ligt hier een taak voor de rekencoördinator?

Het mooiste zou zijn als vanuit de basisschool een overzicht wordt aangeleverd waarin vermeld staat op welk niveau de leerlingen uitstromen naar het vo (bijvoorbeeld met de niveau aanduiding E6, M7, E7, M8 en E8) en welke leerlingen in het basisonderwijs extra begeleiding hebben gehad met rekenen. Dat bespaart de rekendocenten in het vo veel zoekwerk in de leerlingdossiers en het biedt hen al een eerste indruk van hun nieuwe leerlingen. Het bevordert tevens de doorgaande lijn voor rekenen als docenten in het vo werkelijk kunnen aansluiten bij het niveau van de leerlingen.

De rekencoördinator in de vo-school kan eventueel met zijn collega-rekencoördinatoren in het basisonderwijs overleggen als er over sommige leerlingen extra informatie gewenst is. Dat kan wenselijk zijn als er sprake is van ernstige rekenproblemen of dyscalculie. Deze stap kan ook al voor de zomervakantie worden gezet. Leerlingen die vanuit het basisonderwijs al in aanmerking komen voor extra begeleiding, worden zo snel mogelijk in het vo in ondersteuningsgroepjes geplaatst.

Daarnaast is het gewenst om aan de hand van verkregen informatie groepsoverzichten samen te stellen voor de rekendocenten. Hiermee kan de rekendocent van start gaan in het nieuwe schooljaar.

Een andere mogelijkheid is om in de eerste weken van het nieuwe schooljaar een signaleringstoets voor rekenen af te nemen om de leerlingen in de verschillende groepen in beeld te brengen. Ook hierin speelt de rekencoördinator een belangrijke rol. Hij zorgt voor een goede afnameprocedure van de toets in de school, verwerking van de toetsen en duidelijke overzichten met resultaten per groep. Van belang is om kwalitatieve informatie te verzamelen over de rekenprestaties van de leerlingen, bij voorkeur per rekendomein.

En dan de rekendocent.....

Met deze informatie kan de rekendocent vrij snel een goed programma uitlijnen voor zijn leerlingen. Daarnaast blijft het belangrijk dat hij zijn leerlingen (in ieder geval de leerlingen die opvallen) voortdurend observeert tijdens de rekenles, de vorderingen bijhoudt, eventueel korte rekengesprekken voert met individuele leerlingen en zijn programma bijstelt als dat nodig is. En als er dan toch problemen ontstaan, dan zo snel mogelijk ingrijpen.

Hierbij kan hij vragen stellen als: Hoe komt het dat een leerling voortdurend onvoldoendes haalt? En op welke onderdelen? En is dat er één of zijn het meer leerlingen? En welke leerlingen zijn dat dan?

Als het om één leerling gaat, is het van belang zo snel mogelijk uit te zoeken wat er aan de hand is. Een rekengesprek met die leerling kan zeer zinvol zijn. In eerste instantie probeert de docent zelf uit te zoeken wat het probleem kan zijn. Lukt dat niet, dan kan de mentor, de rekencoördinator of een intern begeleider worden ingeschakeld. Als het om meerdere leerlingen gaat, kan het zijn dat het programma moet worden bijgesteld. Ook hier is overleg met de rekencoördinator of intern begeleider zinvol.

En niet vergeten ... rekenbeleid

Voor alle situaties is het van belang dat op school goede procedures zijn uitgelijnd om leerlingen met rekenproblemen zo snel mogelijk optimale begeleiding te kunnen bieden. De belangrijkste regel hierbij is: laat een docent het niet in zijn eentje uitzoeken. Zorg er altijd voor dat rekenproblemen in teamverband worden aangepakt en opgelost.

De tweede regel is: probeer voor de kerst in het eerste leerjaar alle leerlingen goed in beeld te krijgen en eventuele extra begeleiding georganiseerd te hebben.

En tot slot... zorg ervoor dat er voldoende rekendeskundigen in de school aanwezig zijn.

N.B. *Rekenactiviteiten* zijn altijd leuker dan het maken van sommen. Rekenen moet je *doen*.